

Jaarverslag 2007

17 maart 2008

Postbus 5000
4700 KA ROOSENDAAL

www.rekenkamerwestbrabant.nl

Inhoudsopgave

	Inhoudsopgave	3
1.	Inleiding	5
1.1.	Inleiding	5
2.	Samenstelling en werkwijze	6
2.1.	Samenstelling Rekenkamer	6
2.2.	Missie en werkwijze	6
2.3.	Aanpassingen jaarplan 2007	7
2.4.	Interne evaluatie	7
2.5.	Ontwikkelingen	7
3.	Uitvoering Onderzoeken	9
3.1.	Algemeen	9
3.2.	Onderzoeken / rapportages per gemeente	9
4.	Financieel overzicht	10
4.1.	Baten 2007	10
4.2.	Lasten 2007	11
4.3.	Resultaat en resultaatsbestemming	12

Bijlage 1: Interne Evaluatie

1. Inleiding

1.1. Inleiding

In oktober 2005 werd door de gemeenten Bergen op Zoom, Geertruidenberg, Halderberge, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen en Zundert een convenant ondertekend om te komen tot samenwerking bij de ontwikkeling van de Rekenkamerfunctie. In november 2006 heeft ook de gemeente Moerdijk besloten om zich aan te sluiten bij het samenwerkingsverband, zodat de Rekenkamer West-Brabant thans onderzoek verricht ten behoeve van acht gemeenten.

In dit verslag worden de belangrijkste ontwikkelingen in het jaar 2007 toegelicht.

2. Samenstelling en werkwijze

2.1. Samenstelling rekenkamer

De rekenkamer bestaat uit vijf leden. Dit zijn:

De heer drs. R.J.A. Clayden, voorzitter

De heer drs. L.A.R. Sturm RA, plv. voorzitter

Mevrouw mr. drs. A.M.M. van Breugel (v.a. 1 februari 2007)

De heer dr. J. Naafs

De heer drs. M.G. van Schadewijk

2.2. Missie en werkwijze

De missie van de Rekenkamer West-Brabant luidt:

"De Rekenkamer West-Brabant wil met zorgvuldig onderzoek en een positief-kritische houding bijdragen aan de transparantie van het gemeentelijk handelen en het verbeteren van de kwaliteit van het lokale bestuur."

De zorgvuldigheid wordt geborgd in de wijze waarop het onderzoeksproces verloopt. De belangrijkste aspecten van de bij de onderzoeken te hanteren werkwijze zijn op 3 maart 2006 vastgelegd in het Onderzoeksprotocol.

In 2007 is daarbij een belangrijke wijziging doorgevoerd in de wijze waarop de leden van de Rekenkamer bij de uitvoering van hun onderzoekstaken worden ondersteund.

Op grond van de afspraken die hierover in de voorbereidingsfase waren gemaakt werden in 2006 zowel de secretariaatstaken als het uitvoeren van de onderzoeken verzorgd door De Lokale Rekenkamer BV.

Alhoewel deze ondersteuning het mogelijk heeft gemaakt om in 2006 al een groot aantal onderzoeken te realiseren, waren aan dit model ook nadelen verbonden. In een situatie waarin zowel alle onderzoekstaken als de secretariële taken vanuit één organisatie werden geleverd, werd de Rekenkamer daarmee ook sterk afhankelijk van de ontwikkelingen en mogelijkheden binnen deze BV.

Zowel vanuit principieel als uit praktisch oogpunt heeft de Rekenkamer daarom voor 2007 gekozen voor een andere werkwijze, waarbij:

- is voorzien in een eigen (parttime) bezetting van het secretariaat;
- per onderwerp in onderzoekscapaciteit wordt voorzien door selectie op basis van kennis, ervaring en kosten.

2.3. Aanpassingen Jaarplan 2007

Het jaarverslag is te beschouwen als het spiegelbeeld van het jaarplan. Het jaarplan 2007 is vastgesteld in november 2006. Voor een geordende beschrijving van het jaarverslag is het nuttig om aan te geven dat (mede naar aanleiding van overleg met de betrokken gemeenten) in de daarop volgende maanden het jaarplan op enkele punten is aangepast:

- in verband met de toetreding van de gemeente Moerdijk zijn in het jaarplan onderzoeken opgenomen naar de onderwerpen "Verbonden Partijen" en "Subsidiebeleid";
- in de gemeente Geertruidenberg is het onderwerp "Gezondheidsbeleid" vervangen door het onderwerp "Programmabegroting";
- in de gemeente Ruchpen is het onderwerp "Veiligheid" verbreed tot "Veiligheid en Leefbaarheid";
- in de gemeente Bergen op Zoom is een onderzoek naar het "Integriteit-beleid" toegevoegd;
- in het jaarplan 2007 was aangegeven dat in de gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Oosterhout en Roosendaal een benchmarkonderzoek zou worden gedaan naar een nog nader te bepalen onderwerp. Besloten is dit onderzoek te richten op het onderwerp "Bedrijventerreinen".

2.4. Interne evaluatie

In het in oktober 2005 gesloten "Convenant betreffende de samenwerking van rekenkamercommissies" werd besloten tot een samenwerkingsverband van voortsnog drie jaar. Om de besluitvorming door de gemeenteraden over de voortzetting van dit samenwerkingsverband voor te bereiden is in 2007 vanuit de deelnemende gemeenten een werkgroep "Evaluatie" geformeerd. Vanuit de Rekenkamer zelf is een hieraan een bijdrage geleverd door het opstellen van een interne evaluatie.

De evaluatie is ter informatie als bijlage 1 bij dit jaarverslag gevoegd.

2.5. Ontwikkelingen

De in deze evaluatie beschreven conclusies en aanbevelingen zijn nog steeds van kracht. Op enkele aspecten hebben zich wel wetenswaardige ontwikkelingen voorgedaan.

communicatie gemeenteraden

Bij de voorbereiding van het jaarplan 2008 is een procedure gevolgd waarbij aan de gemeenteraden:

- a. expliciet de gelegenheid is geboden om een verzoek te doen m.b.t. de in het jaarplan op te nemen onderzoeken;
- b. na de definitieve onderwerpselectie de gelegenheid is geboden om in een nader gesprek de informatiebehoefte vanuit de gemeenteraad m.b.t. de in het onderzoeksprogramma opgenomen onderwerpen kenbaar te maken.

De Rekenkamer is positief over de met deze werkwijze opgedane ervaringen. De werkwijze doet enerzijds volledig recht aan de onafhankelijkheid van de Rekenkamer, en biedt daarbij anderzijds "antennes" om bij de invulling daarvan zo

goed mogelijk rekening te houden met de informatiebehoefte bij de gemeenteraden.

voorbereiding jaarplan 2009

De Rekenkamer wil deze werkwijze dan ook voortzetten bij de voorbereiding van het jaarplan 2009. Een uitdrukkelijk aandachtspunt is daarbij uiteraard dat de raden van de deelnemende gemeenten nog tot besluitvorming zullen komen over de voortzetting van het samenwerkingsverband, zodat het vanuit dat perspectief er nog geen grondslag is om de voorbereiding van het jaarplan 2009 al ter hand te nemen.

Anderzijds is voor een goede voorbereiding en uitvoering van het jaarplan nodig dat al tijdig met de voorbereidingsprocedure wordt gestart, zodat de onderzoeks-werkzaamheden in 2009 op tijd kunnen aanvangen.

Met het oog op de besluitvorming over de voortzetting van het samenwerkingsverband is door de griffiers van de deelnemende gemeenten een werkgroep Evaluatie geformeerd. In overleg met deze werkgroep is besloten om in april 2008 de voorbereiding van het jaarplan te starten met een brief aan de gemeenteraden waarmee deze in de gelegenheid worden gesteld om een verzoek in te dienen voor het onderzoeksprogramma 2009, zulks onder het uitdrukkelijke voorbehoud dat feitelijke vaststelling van het onderzoeksprogramma eerst mogelijk is na de besluitvorming door de gemeenteraden.

3. Uitvoering onderzoeken

3.1. Algemeen

In het onderzoeksprogramma 2007 was (na de hiervoor vermelde aanpassingen) voorzien in de uitvoering van elf onderzoeken en drie quick scans. Met uitzondering van de onderzoeken "Bedrijventerreinen" zijn deze alle binnen het verslagjaar uitgevoerd en gerapporteerd.

Met betrekking tot de onderzoeken Bedrijventerreinen zijn in november 2007 de betrokken gemeenten er over geïnformeerd dat de complexiteit van het onderwerp, in combinatie met de omstandigheid dat het onderzoek tegelijkertijd in vier gemeenten wordt uitgevoerd, zou leiden tot een langere doorlooptijd dan was voorzien. Op het moment dat dit jaarverslag wordt aangeboden zijn de procedures van ambtelijk en bestuurlijk hoor en wederhoor afgerond; de rapportages van de onderzoeken Bedrijventerreinen zullen in april 2008 aan de gemeenteraden worden aangeboden.

3.2. Onderzoeken / rapportages per gemeente

In het kader van het onderzoeksprogramma 2007 zijn de volgende rapportages uitgebracht

Bergen op Zoom

- Quick Scan Bouwvergunningen (2 juli 2007)
- Integriteitbeleid (20 oktober 2007)

Geertruidenberg

- Programmabegroting (6 augustus 2007)

Halderberge

- Verbonden Partijen (29 augustus 2007)

Moerdijk

- Verbonden Partijen (3 juli 2007)
- Subsidiebeleid gemeente Moerdijk (17 december 2007)

Oosterhout

- Evaluatie Samenwerking Leefbaarheid & Veiligheid (1 oktober 2007)

Roosendaal

- Wijkhuizen en Sociaal Beleid (11 december 2007)

Rucphen

- Veiligheid en Leefbaarheid gemeente Rucphen (26 november 2007)

Zundert

- Inkoop- en aanbestedingsbeleid (19-12-2007)

De publicaties zijn via de website www.rekenkamerwestbrabant.nl te raadplegen.

4. Financieel overzicht

4.1. Baten

Tabel 4.1.: Baten 2007

Baten	Geraamd	Werkelijk
Bergen op Zoom	€ 37.614	€ 66.502
Geertruidenberg	€ 30.591	€ 31.019
Halderberge	€ 37.614	€ 38.141
Moerdijk		€ 38.141
Oosterhout	€ 61.182	€ 62.039
Roosendaal	€ 61.182	€ 62.039
Rucphen	€ 30.591	€ 31.019
Zundert	€ 30.591	€ 31.019
Totaal	€ 289.365	€ 359.919

Ten opzichte van het oorspronkelijk jaarplan namen de inkomsten toe door:

- hogere bijdrage Gemeente Bergen op Zoom i.v.m. opname van het onderzoek "Integriteitbeleid";
- toetreding gemeente Moerdijk;
- daarnaast was de begroting in september 2006 vastgesteld op basis van "lopende prijzen". In realiteit zijn de inkomsten en uitgaven gestegen met de prijsontwikkeling (conform bepalingen in Convenant berekend op 1,4%).

4.2. Lasten

Tabel 4.2. Lasten 2007

Lasten	Geraamd	Werkelijk
<i>Interne onderzoekskosten</i>		
Presentiegelden, reis- en verblijfskosten	€ 38.475	€ 34.599
Personeelskosten		€ 55.563
Bijkomende kosten, huisvesting en faciliteiten	<u>€ 40.443</u>	<u>€ 14.366</u>
Totaal interne onderzoekskosten	€ 78.918	€ 104.528
<i>Externe onderzoekskosten</i>	€ 210.447	€ 215.394
<i>Voordelig saldo</i>		€ 39.997
Totaal	€ 289.365	€ 359.919

In de uitgaven is een uiteraard een toename te constateren door de uitvoering van de nog niet in de begroting opgenomen onderzoeken voor de gemeente Moerdijk en de toevoeging van het onderzoek Integriteitbeleid voor de gemeente Bergen op Zoom.

Daarnaast is een verschuiving opgetreden doordat de Rekenkamer vanaf januari 2007 is overgegaan op een andere werkwijze. In 2006, het "opstartjaar" van de Rekenkamer, werd voor de uitvoering van alle onderzoekstaken én secretariaats-taken nog een opdracht verstrekt aan één extern bureau.

Vanaf 2007 beschikt de Rekenkamer over een eigen secretariaat, en worden per onderwerp externe onderzoekers geselecteerd. Het voordeel van deze werkwijze is dat steeds onderzoekers kunnen worden ingezet met specifieke deskundigheid en ervaring m.b.t. dat onderwerp. Dit komt zowel de kwaliteit als doelmatigheid ten goede.

In deze opzet is nodig dat vanuit het secretariaat naast de secretariaats-taken als zodanig ook taken worden verricht m.b.t. de inhoudelijke voorbereiding en begeleiding van de onderzoeken.

In de jaarrekening komt deze wijziging in werkwijze tot uitdrukking in een relatieve toename van de interne onderzoekskosten, c.q. een relatieve afname van de externe onderzoekskosten.

4.3. Resultaat en resultaatsbestemming

Per saldo leidt de uitvoering van het onderzoeksprogramma 2008 tot een positief resultaat ad € 39.997. Onder verwijzing naar de notitie "Interne Evaluatie" (zie bijlage) wordt geconstateerd dat dit resultaat in belangrijke mate het gevolg is van incidentele factoren.

In deze notitie werd ook aangegeven dat het inherent is aan het uitvoeren van onderzoek dat zich tijdens het onderzoeksproces niet voorziene omstandigheden kunnen voordoen; het is daarom gewenst dat er enige financiële buffer beschikbaar is om op zulke ontwikkelingen te kunnen reageren. Geadviseerd werd daarom om een afspraak op te nemen die er toe strekt dat eventuele overschotten tot een nader te bepalen omvang beschikbaar blijven voor onderzoekskosten in volgende periodes.

Deze aanbeveling zal worden betrokken bij de analyses van de Werkgroep Evaluatie. Op basis hiervan zullen aan de gemeenteraden voorstellen worden voorgelegd. In aansluiting op de afspraken over de wijze waarop in structurele zin zal worden omgegaan met overschotten, zal daarbij ook een voorstel worden gedaan met betrekking tot het resultaat over 2007.

BIJLAGE 1: INTERNE EVALUATIE REKENKAMER WEST-BRABANT

1. Inleiding

De gemeenten Bergen op Zoom, Geertruidenberg, Halderberge, Oosterhout, Roosendaal en Zundert hebben in 2005 besloten tot de oprichting van een gezamenlijke rekenkamerfunctie. Daarna hebben ook de gemeenten Rucphen (2006) en Moerdijk (2007) zich bij dit samenwerkingsverband aangesloten.

Het samenwerkingsverband is vooralsnog aangegaan voor een periode van 3 jaar, en eindigt op 31 december 2008. Om de gemeenteraden in staat te stellen om een besluit te nemen over de continuering van de samenwerking zal onder coördinatie van de griffiers van de betrokken gemeenten een evaluatie worden voorbereid.

In deze notitie worden, als bijdrage aan deze evaluatie, de ervaringen vanuit de Rekenkamer zelf beschreven en geëvalueerd.

2. Hoofdlijnen in ontwikkeling

In de ontwikkeling van de Rekenkamer West-Brabant kunnen een drietal fasen worden onderscheiden:

- a. voorbereidingsfase (2005);
- b. initiële fase (2006);
- c. doorontwikkelingsfase (2007)

voorbereidingsfase

In deze fase is de vorming van het "instituut" Rekenkamer voorbereid. Belangrijke mijlpalen in deze fasen waren:

- de vaststelling van het Convenant;
- de vaststelling van de Verordening in de diverse gemeenteraden;
- de selectie en benoeming van de leden van de Rekenkamer.

initiële fase

In het Convenant waren afspraken opgenomen over het aantal onderzoeken en/of quick scans dat de Rekenkamer voor elk van de betrokken gemeenten zou uitvoeren. Die afspraken waren ook al ten volle van toepassing op het jaar 2006, zodat de Rekenkamer in de initiële fase tot taak had om:

- enerzijds de interne organisatie en de inrichting van het onderzoeksproces uit te werken;
- anderzijds tot selectie en uitvoering te komen van de elf in 2006 te realiseren onderzoeken en quick scans.

Op grond van de afspraken die hierover in de voorbereidingsfase waren gemaakt heeft de Rekenkamer een overeenkomst gesloten met De Lokale Rekenkamer BV. Vanuit deze BV is in 2006 capaciteit beschikbaar gesteld voor zowel de secretariaatsstaken als voor het uitvoeren van de onderzoeken.

Belangrijke mijlpalen in deze fase waren de vaststelling van :

- het Reglement van Orde;
- Notitie Plaatsbepaling en Missie;
- het Onderzoeksprotocol;
- het jaarplan 2006.

Conform het jaarplan zijn in de periode mei 2006 – februari 2007 acht onderzoeken en drie quick scans uitgevoerd. Een overzicht hiervan is als bijlage 1 bijgevoegd.

In deze fase is ook het jaarplan 2007 opgesteld. Ter voorbereiding hierop is een enquête onder raadsleden gehouden, en zijn via een advertentie in de dagbladen inwoners opgeroepen om voorstellen te doen voor de in 2007 te onderzoeken onderwerpen. Het jaarplan 2007 is in september 2006 vastgesteld.

Ook de onderwerpen die in 2007 zijn/worden onderzocht zijn opgenomen in bijlage 1.

fase doorontwikkeling

Alhoewel de opdrachtverlening aan De Lokale Rekenkamer het mogelijk had gemaakt om in 2006 al een groot aantal onderzoeken te realiseren, waren aan dit model ook nadelen verbonden. In een situatie waarin zowel alle onderzoekstaken als de secretariële taken vanuit één organisatie werden geleverd, werd de Rekenkamer daarmee ook sterk afhankelijk van de ontwikkelingen en mogelijkheden binnen deze BV. Zowel vanuit principieel als uit praktisch oogpunt heeft de Rekenkamer daarom voor 2007 gekozen voor een andere werkwijze, waarbij:

- is voorzien in een eigen (parttime) bezetting van het secretariaat;
- per onderwerp in onderzoekscapaciteit wordt voorzien door selectie op basis van kennis, ervaring en kosten.

In het vervolg van 2007 en 2008 zal nog een verdere doorontwikkeling plaats vinden. Waar het doel van de Rekenkamer is om door onderzoek bij te dragen aan de "lerende organisatie" binnen de gemeenten, is de Rekenkamer immers ook zelf een lerende organisatie.

3. Missie, onderwerpkeuze en onderzoeksproces

Om inzicht te geven in de huidige stand van zaken c.q. voorgenomen ontwikkelingen wordt in deze paragraaf ingegaan op de drie kernelementen in het primaire proces van de Rekenkamer:

- a. de missie (het doel)
- b. de onderwerpkeuze (wat gaan we onderzoeken om dat doel te bereiken)
- c. het onderzoeksproces (hoe voeren we de onderzoeken uit, en waarborgen we de kwaliteit van de onderzoeken).

In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de randvoorwaarden en kritische succesfactoren waaraan voldaan moet worden om het primaire proces met succes te doorlopen.

missie

In de notitie "Plaatsbepaling en missie" is de missie van de Rekenkamer West-Brabant als volgt verwoord:

"De Rekenkamer West-Brabant wil met zorgvuldig onderzoek en een positief-kritische houding bijdragen aan de transparantie van het gemeentelijk handelen en het verbeteren van de kwaliteit van het lokale bestuur."

Deze missie vormt voor de Rekenkamer de grondslag voor de evaluatie.

onderwerpselectie

De selectie van de te onderzoeken onderwerpen is één van de meest essentiële stappen bij het realiseren van deze missie. In de Gemeentewet is uitdrukkelijk vastgelegd, en recente jurisprudentie heeft dit nog bevestigd, dat de Rekenkamer in formele zin

onafhankelijk is in de keuze van haar onderzoeksonderwerpen. De Rekenkamer streeft er daarbij naar onderwerpen te kiezen die:

- o in algemene zin een bijdrage leveren aan de transparantie van het gemeentelijk handelen en het verbeteren van de kwaliteit van het lokale bestuur;
- o in het bijzonder de gemeenteraad ondersteunen bij haar kaderstellende en controlerende functies.

jaarplan 2006

Bij het opstellen van het jaarplan 2006 was het vooral van belang dat de onderwerpen zo spoedig mogelijk werden benoemd, zodanig dat voldaan kon worden aan de afspraak om nog in 2006 acht onderzoeken en drie quick scans uit te voeren. Aan de opstelling van dit jaarplan is daarom geen inspraakprocedure vooraf gegaan.

In het jaarplan is een aantal onderwerpen opgenomen die min of meer algemeen zijn in de beginfase van lokale rekenkamers: programmabegroting, collegeprogramma, verbonden partijen en grondbeleid. Dat deze onderwerpen min of meer standaard zijn, doet overigens niet af aan het belang, maar onderstreept juist dat het in de beginfase van belang is om onderzoek te doen naar de belangrijkste sturingsinstrumenten binnen de gemeente. Deze komen immers bij alle volgende onderwerpen weer als voorwaardenscheppende factor terug.

Daarnaast zijn in het jaarplan 2006 al enkele meer specifieke onderwerpen opgenomen (bijvoorbeeld: de quick scan Digitaal Loket in Bergen op Zoom, en de quick scan Seniorenwoningen in Halderberge).

jaarplan 2007

Met het oog op het hiervoor beschreven belang is ook in het jaarplan 2007 weer een aantal "algemene onderwerpen" opgenomen: programmabegroting, verbonden partijen, inkoop- en aanbestedingsbeleid en subsidieverlening.

Voor wat betreft de meer specifieke onderwerpen is aan de voorbereiding van het jaarplan 2007 een inspraakprocedure voorafgegaan waarbij zowel raadsleden als inwoners zijn uitgenodigd om voorstellen te doen. Uit de aard van de voorstellen kan worden afgeleid dat er nogal verschillen zijn in de aard van de onderzoeken die men van de Rekenkamer verwacht. Naast een aantal meer structureel gerichte onderwerpen waren veel voorstellen gerelateerd aan incidenten. Met name werden daarbij ook incidenten benoemd die op enige wijze raakten aan aspecten van integriteit.

Bij de uiteindelijke onderwerpselectie heeft de Rekenkamer besloten om haar onderzoekscapaciteit met name ook in te zetten voor onderzoeken die betrekking hebben op de effectiviteit van het functioneren van gemeenten. Op grond hiervan zijn in het jaarplan 2007 onderzoeken opgenomen naar thema's als "Leefbaarheid en Veiligheid" (Oosterhout, Rucphen) en "Wijkhuizen en Sociale Zorg" (Roosendaal).

Om de voordelen van de regionale samenwerking te benutten werd in het jaarplan ook een nog onbenoemde "benchmark" opgenomen. In de loop van 2007 is hiervoor het onderwerp "Bedrijventerreinen" geselecteerd.

Tot slot is op verzoek van de gemeenteraad van Bergen op Zoom een onderzoek naar het integriteitbeleid opgenomen.

vooruitzichten

Een hoofdlijn is dat gemeenteraden meer betrokken dienen te worden bij de onderwerpselectie. Na een eerste periode waarin het nuttig en mogelijk was om te kiezen voor "standaardonderwerpen" zullen steeds meer specifiek op de gemeenten gerichte

onderwerpen geselecteerd moeten worden. Hiervoor is een goede communicatie met gemeenten, en in het bijzonder gemeenteraden noodzakelijk.

Bij de onderwerpselectie zal in het bijzonder ook worden nagegaan of er in meerdere gemeenten behoefte blijkt aan onderzoek naar hetzelfde onderwerp. Dat maakt het mogelijk om onderzoeken te combineren en de bevindingen in gemeenten met elkaar te vergelijken, en zo de voordelen van de regionale Rekenkamer zo goed mogelijk te benutten.

onderzoeksproces

Rekenkameronderzoek leidt tot een publiek oordeel over de kwaliteit van het functioneren van gemeenten. Om aan die functie te voldoen is nodig dat rekenkameronderzoek zelf aan hoge kwaliteitseisen voldoet. Die kwaliteit wordt geborgd in de wijze waarop het onderzoeksproces wordt ingericht.

Op basis van het onderzoeksprotocol en praktische ervaringen is een onderzoeksproces tot stand gekomen waarin als stappen zijn opgenomen:

- oriëntatiefase (voorbereiding onderzoek, resulterend in onderzoeksopdracht)
- selectie onderzoeksbureau / onderzoekers (bij uitbesteding)
- vaststellen normenkaders en onderzoeksplan
- vooraankondiging start onderzoek bij gemeenteraad en ambtelijke organisatie
- introductie bij gemeenten
- voortgangs- en kwaliteitsbewaking tijdens de uitvoering
- ambtelijk hoor en wederhoor
- bestuurlijk hoor en wederhoor
- presentatie aan de gemeenteraad
- evaluatie

De nu gevolgde aanpak wordt in hoofdlijnen voortgezet, waarbij het accent ligt op een praktische toepassing. Daarbij is het gewenst om ook meer aandacht te geven aan de vervolgstappen in het proces. De Rekenkamer wordt slechts in een beperkt aantal situaties geïnformeerd over de vervolgaanpak in de gemeenten na het verschijnen van de rapportage c.q. de presentatie in de gemeenteraad. Dit is voor een deel terug te voeren op de informatievoorziening vanuit de gemeenten, maar komt ook omdat de Rekenkamer hier zelf te weinig regie op heeft. In dat verband is het voornemen uitgesproken om meer dan voorheen in samenspraak met de gemeente (griffie) tot afspraken over de wijze van behandeling / follow up van rapportages te komen.

Een bijzonder aandachtspunt is de uitvoering van quick scans. Alhoewel hiervoor in beginsel van een vereenvoudigde onderzoeksprocedure wordt uitgegaan, wordt in de praktijk met het oog op de kwaliteit en zorgvuldigheid toch een procedure gevolgd die overeenkomt met die bij "gewone" onderzoeken. Het is gewenst om bij de verdere ontwikkeling nadere aandacht te geven aan de inhoudelijke en procedurele voorwaarden die aan de uitvoering van een "klein onderzoek" verbonden zijn.

4. Interne organisatie, communicatie en draagvlak

In de voorgaande paragraaf is het "primaire proces" van de Rekenkamer beschreven. In deze paragraaf wordt ingegaan op een aantal organisatorische aspecten en omgevingsfactoren die in belangrijke mate medebepalend zijn voor de kwaliteit van dat primaire proces.

Daarbij wordt zoveel mogelijk een "van buiten naar binnen" benadering gevolgd. Uiteindelijk is het immers niet zozeer van belang of de Rekenkamer zichzelf als goed georganiseerd beschouwt, maar of het functioneren van de Rekenkamer aansluit op de maatschappelijke behoeften.

vraag naar rekenkameronderzoek

De beginvraag daarbij is uiteraard dan waar die maatschappelijke behoefte dan uit bestaat, ofwel: hoe ziet de vraag naar rekenkameronderzoek er uit?

Vanuit het perspectief van de Rekenkamer, werkzaam voor 8 gemeenten, is die vraag niet eenduidig. De Rekenkamer(functie) is vanaf 2006 verplicht gesteld voor alle gemeenten. Dat wil niet zeggen dat bij alle gemeenten, gemeenteraden, raadsleden en inwoners daarmee ook een inhoudelijke vraag is naar rekenkameronderzoek, of dat die vraag – zie de ervaringen bij de inspraakprocedure voor het jaarplan 2007 – bij alle betrokkenen gelijk gericht is.

Zo stellen sommige gemeenteraden het zeer op prijs dat de Rekenkamer hen verzoekt om voorstellen te doen voor in onderzoek te nemen onderwerpen, en verwachten zij ook dat de Rekenkamer zulke verzoeken in belangrijke mate honoreert. Anderen nemen daarin een meer afstandelijke positie in. Door één van de gemeenteraden is met verwijzing naar de onafhankelijke positie van de Rekenkamer in het geheel niet gereageerd op het verzoek om suggesties te doen voor het jaarplan 2008.

Indien voorstellen worden gedaan, willen sommige raadsleden en –fracties onderzoek naar incidenten, terwijl anderen juist de nadruk leggen op meer structurele onderwerpen. Uit sommige van die voorstellen blijkt dat men verwacht of wenst dat de Rekenkamer zich vooral richt op financiële onderwerpen en/of onderwerpen die de bedrijfsvoering betreffen, terwijl anderen zich vooral richten op onderzoek naar de effectiviteit van beleid.

communicatie met gemeenteraden

Mede gezien deze verschillen in verwachting is het nodig dat er een goede communicatie is tussen de Rekenkamer en de relevante omgeving, in het bijzonder met de gemeenteraden.

De Rekenkamer wil van daartoe geëigende momenten (bijv. de presentatie van onderzoeksrapportages of de bespreking van het jaarplan) gebruik maken om met de leden van de gemeenteraad ook in bredere zin te communiceren over de ontwikkeling van de rekenkamerfunctie.

Er zijn in dit verband goede ervaringen opgedaan met de kennismaking (aansluitend op de presentatie van het rapport quick scan Digitaal Loket) met raadsleden van de gemeente Bergen op Zoom. De Rekenkamer wil op soortgelijke wijze ook graag in andere gemeenten met de leden van de gemeenteraad communiceren.

Uiteraard worden ook andersoortige contactmomenten of presentatiemogelijkheden door de Rekenkamer gewaardeerd, zoals het informatiepodium, georganiseerd door de gemeente Halderberge, waarbij de quick scan productie seniorenwoningen werd gepresenteerd.

communicatie met / medewerking vanuit de gemeentelijke organisaties

Naast de communicatie met de gemeenteraad is ook de communicatie met de gemeentelijke organisaties van belang. Een goed en efficiënt uitgevoerd onderzoek is alleen mogelijk indien de ambtelijke organisatie daar zijn medewerking aan verleent. Geconstateerd wordt dat de medewerking vanuit de ambtelijke organisaties in het algemeen als redelijk tot goed aan te merken is. Een aandachtspunt is wel dat het in enkele situaties lang heeft geduurd voordat de contactpersoon werd aangewezen. Ook de procedure van hoor en wederhoor heeft in enkele situaties (los van oorzaken m.b.t. vakantie en ziekte) meer tijd geveerd dan formeel in het onderzoeksprotocol is vastgelegd.

inzet leden Rekenkamer

De Rekenkamer bestaat uit vijf leden. Gezamenlijk vormen zij het bestuur van de Rekenkamer. Het bestuur komt in een frequentie van 2 tot 3 weken bijeen, en neemt besluiten m.b.t.:

- de ontwikkeling en de positionering van de Rekenkamer West-Brabant in het algemeen;
- het onderzoeksprogramma en de uitvoering van de onderzoeken in het bijzonder.

Alhoewel het bestuur van de Rekenkamer ten volle verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de onderzoeken worden om praktische redenen begeleidingsteams gevormd. Hieraan wordt deelgenomen door steeds twee leden van de Rekenkamer die de voorbereiding, introductie en uitvoering van het onderzoek begeleiden.

Een aandachtspunt is dat het tijdbeslag van én de algemene taken én de deelname aan de begeleidingsteams aanmerkelijk hoger is dan vooraf werd voorzien. Waar in het profiel bij de werving van de leden van de Rekenkamer werd uitgegaan van een capaciteitsbeslag van 1 dag per maand is in werkelijkheid het tijdbeslag voor de leden van de Rekenkamer beduidend groter.

De Rekenkamer staat een ontwikkeling voor ogen waarbij een verschuiving ontstaat in de inzet van de capaciteit. Uitgangspunt daarbij is dat er minder capaciteit wordt ingezet voor de uitvoering van onderzoeken als zodanig, zodat er meer tijd beschikbaar komt voor bestuurlijke taken, in het bijzonder de oriëntatie op en communicatie met de gemeenten.

Vanuit dat perspectief is, voor het eerst bij de voorbereiding van het jaarplan 2008, een interne taakverdeling afgesproken waarbij elk lid van de Rekenkamer zich in het bijzonder richt op één of twee gemeenten.

secretariaat

Vanaf januari 2007 heeft de Rekenkamer de beschikking over een eigen secretariaat. Hierbij is gekozen voor een "inhoudelijk secretariaat", hetgeen inhoudt dat het secretariaat

- enerzijds de begeleidingsteams inhoudelijke ondersteuning biedt bij de voorbereiding en begeleiding van de onderzoeken;
- anderzijds zorg draagt voor de gebruikelijke secretariaatstaken (bijvoorbeeld voorbereiden en notuleren van vergaderingen, planning, financieel beheer, voorbereiden jaarplan en verslag, correspondentie, etc.).

Het secretariaat bestaat in de huidige situatie op 0,6 fte. Op grond van de ervaringen in het eerste halfjaar is deze capaciteit niet toereikend. Mede gezien de beoogde verschuiving in de tijdbesteding van de leden van de Rekenkamer, alsook met het oog op een zo efficiënt mogelijke voorbereiding en begeleiding van de onderzoeken, wordt

uitbreiding voorgestaan naar een fulltime functie, aangevuld met enkele uren ondersteuning voor eenvoudige uitvoerende taken.

onderzoekscapaciteit

De Rekenkamer West-Brabant beschikt niet over eigen onderzoekscapaciteit. Per onderwerp wordt een onderzoeksoopdracht voorbereid, en worden drie tot vijf bureaus uitgenodigd om offerte uit te brengen.

Een voordeel van deze werkwijze is dat steeds per onderwerp gebruik gemaakt kan worden van onderzoekers die ruime kennis en ervaring hebben op dat gebied. Een aandachtspunt is wel dat in deze fase van ontwikkeling er nog slechts een beperkt aantal onderzoekers is die én kennis en ervaring hebben m.b.t. het betreffende onderwerp én ervaring hebben met het uitvoeren van rekenkameronderzoek. De inhuur van onderzoekers vereist dan ook een gedegen selectie en aansturing.

afstemming met andere onderzoeksvormen

De Gemeentewet voorziet naast het Rekenkameronderzoek ook nog in andere vormen van onderzoek. In de praktijk blijkt dat met name afstemming nodig is t.o.v. de "213a-onderzoeken". Om te vermijden dat dubbel onderzoek plaatsvindt wordt voorafgaand aan het opstellen van het jaarplan getoetst of er wellicht sprake is van overlap of raakvlakken in de onderzoeksplannen.

Naast de 213A-onderzoeken (de "College-onderzoeken") komt het voor dat nog andere onderzoeken worden uitgevoerd. Om ook hier overlap en raakvlakken te voorkomen zou het nuttig zijn indien er voor elk van de deelnemende gemeenten een overzicht beschikbaar zou zijn van ook deze onderzoeken.

De Rekenkamer wijst in dit verband ook op de goede ervaringen m.b.t. het overleg met de auditcommissie uit de gemeente Roosendaal. In deze commissie komt onder meer ook de afstemming tussen de verschillende onderzoeksvormen aan de orde; wellicht kan een soortgelijke werkwijze ook in andere gemeenten bijdragen aan een goede afstemming.

5. Financiën

afspraken

Bij de vorming van de Rekenkamer is een convenant gesloten waarin de gemeenten afspraken hebben vastgelegd over de samenwerking. Daarin is onder meer opgenomen dat:

- de raden van de gemeenten ten behoeve van de gezamenlijke rekenkamercommissie jaarlijks een budget beschikbaar stellen. De bijdrage wordt berekend op basis van het aantal uit te voeren onderzoeken en/of quick scans, en wordt jaarlijks op basis van facturering overgemaakt aan de gemeente Roosendaal;
- een eventueel tekort op of overschot van het door de desbetreffende gemeente in het voorgaande jaar aan de gezamenlijke rekenkamercommissie beschikbaar gestelde budget voor rekening dan wel ten gunste komt van de desbetreffende gemeente.

In de door de gemeenteraden vastgestelde Verordening is daarnaast opgenomen dat:

- de raad - na overleg met de rekenkamercommissie - de nodige middelen beschikbaar stelt voor een goede uitoefening van haar functie;
- de Rekenkamercommissie bevoegd is om binnen een haar bij begroting beschikbaar gesteld budget uitgaven te doen ten behoeve van de uitvoering van haar taken;

- ten laste van het budget in elk geval gebracht worden de kosten van vergoedingen aan de leden, secretaris, onderzoekers, secretariaat en eventueel ingeschakelde deskundigen;
- de rekenkamercommissie voor de aanwending van het budget uitsluitend verantwoordig verschuldigd is aan de raad.

aandachtspunten – budgettair

inkomsten

In het Convenant zijn de bijdragen voor een onderzoek op € 30.000, en voor een quick scan op € 7.500 gesteld. Op grond hiervan bedroeg in 2006 het totaal van de inkomsten € 266.000.

In 2007 is voor de gemeente Rucphen uitgegaan van een onderzoek i.p.v. een quick scan, en is een extra onderzoek opgenomen voor de gemeente Bergen op Zoom. Daarnaast neemt m.i.v. 2007 ook de gemeente Moerdijk deel aan de regionale Rekenkamer. De totale inkomsten zijn hierdoor toegenomen tot ca. € 360.000.

Opgemerkt wordt overigens dat, in afwijking van de in het convenant beschreven berekeningswijze, vanuit de gemeente Bergen op Zoom een bijdrage wordt verleend ad € 1 per inwoner. Omdat dit nagenoeg overeenkomt met de kosten van twee onderzoeken en een halve quick scan,

- is voor 2007 uitgegaan van 2 onderzoeken en 1 quick scan
- zal voor 2008 worden uitgegaan van 2 onderzoeken.

resultaat en uitgaven

In de Rekening over 2006 was er (zie bijlage 3) een overschot ad ruim € 15.000. Dit is conform de in het Convenant daarover opgenomen afspraken naar rato van de bijdragen teruggestort aan de deelnemende gemeenten.

Op basis hiervan kan op het eerste gezicht geconstateerd worden dat de bijdragen vanuit de gemeenten toereikend zijn om de uitgaven te kunnen bekostigen. Dit is echter niet juist, omdat in de financiële huishouding sprake is van enkele nog niet opgeloste knelpunten:

- a. Zoals hiervoor werd aangegeven is het tijdsbeslag voor de leden van de Rekenkamer aanmerkelijk hoger dan vooraf werd voorzien. Om ook in de toekomst een kwalitatief en kwantitatief goede bezetting mogelijk te maken is het gewenst om tot enige aanpassing van het vergoedingenniveau te komen;
- b. Zoals eveneens hiervoor werd aangegeven is er een nog niet opgelost knelpunt in de bezetting van het secretariaat. Om de beoogde verschuiving in de tijdbesteding van de leden van de rekenkamer mogelijk te maken is nodig dat de functieomvang van de secretaris wordt verruimd c.q. enige ondersteuning beschikbaar komt voor uitvoerende taken.

Voorzien wordt dat in de toekomst minder "algemene" onderwerpen zullen worden onderzocht, maar meer de nadruk komt te liggen op specifieke onderwerpen op het gebied van effectiviteit. Doordat minder gebruik gemaakt kan worden van standaardonderzoeksmethoden moet rekening gehouden worden met een toename van onderzoekskosten.

oplossingsmogelijkheden

1. De financiële knelpunten kunnen - zie de resultaten over 2006 - voor een deel opgevangen worden binnen de huidige budgettaire ruimte.
2. De bijdragen voor het uitvoeren van een quick scan zijn nu onevenredig en onhaalbaar laag t.o.v. de bijdrage voor het uitvoeren van een onderzoek. De hoogte van de bijdrage is nu 25% van de kosten van een gewoon onderzoek. Een groot deel van de stappen uit het reguliere onderzoeksproces (voorbereiding, selectie onderzoeker, ambtelijk en bestuurlijk hoor en wederhoor, presentatie) zijn in de praktijk echter ook van toepassing op de quick scan, zodat de capaciteit die beschikbaar is voor onderzoeksactiviteiten naar verhouding nog aanzienlijk lager is dan deze 25%. Uit de ervaringen blijkt dat voor adequate uitvoering van een quick scan tenminste € 10.000 gerekend moet worden.
3. Voor de berekening van de bijdragen van de gemeenten aan de kosten van een rekenkamer worden in de landelijke praktijk twee verschillende berekeningswijzen gevolgd :
  - a. in sommige situaties wordt de bijdrage gerelateerd aan de omvang van de gemeente. Vaak wordt dan uitgegaan van (prijspeil 1-1-2006) een bijdrage ad € 1 per inwoner. Dit komt tegemoet aan het argument dat verschillen in omvang ook verschillen in de kosten van onderzoek ontstaan;
  - b. in andere situaties wordt een vast bedrag per onderzoek gerekend. Dit komt tegemoet aan de opvatting dat er ongeacht de omvang een minimumbedrag nodig is om onderzoek op het vereiste kwaliteitsniveau te kunnen uitvoeren.

Gezien het verschil in omvang tussen de gemeenten die deelnemen aan de Rekenkamer West-Brabant wordt een mix voorgesteld waarbij:

- per inwoner een bijdrage ad € 1 per inwoner wordt berekend;
- met een minimum ad € 30.000 per onderzoek en € 10.000 per quick scan.

4. Voor het uitvoeren van de onderzoeken wordt gebruik gemaakt van externe onderzoekscapaciteit. Gezien de daaraan te stellen eisen zijn hieraan relatief hoge kosten verbonden. Die kosten zijn verantwoord, omdat deze onderzoekers al over een zodanige kennis van het te onderzoeken onderwerp beschikken dat het onderzoek in een kort tijdbestek kan worden uitgevoerd. Een aandachtspunt daarbij is wel dat de beschikbaar komende capaciteit zo efficiënt mogelijk dient te worden ingezet. Met het "op sterkte" brengen van het secretariaat wordt mede beoogd om de onderzoeken zodanig voor te bereiden en te begeleiden dat de benodigde inzet van onderzoekscapaciteit wordt geminimaliseerd.

aandachtspunten – financiële organisatie

eén Rekenkamer, één budget

Het functioneren van de Rekenkamer West-Brabant is gebaseerd op twee typen uitgangspunten:

- Enerzijds is er sprake van één Rekenkamer, met één onderzoeksprogramma, budget en verantwoording. De vorming van die ene Rekenkamer is gefundeerd op het door de gemeenten gesloten convenant. Onderdeel daarvan is ook dat de Rekenkamer organisatorisch en financieel is ondergebracht bij de gemeente Roosendaal.

- Anderzijds is in formeel opzicht niet zozeer sprake van één Rekenkamer, maar is deze als personele unie samengesteld uit acht, elk bij aparte Verordening ingestelde rekenkamerfuncties.

De Rekenkamer gaat, op grond van het eerste uitgangspunt, uit van een opzet waarbij er één Rekenkamer is met één onderzoeksbudget. De aard van de onderzoekswerkzaamheden brengt met zich mee dat (door verschillen in onderwerpkeuze en uitkomsten van offertetrajecten) niet aan alle onderzoeken gelijke kosten verbonden zijn.

Voor de Rekenkamer is uitgangspunt dat het gaat om één Rekenkamer met één budget, waarbij de meerkosten van het ene onderzoek worden gecompenseerd door minder kosten bij andere onderzoeken. Uitgangspunt is daarbij overigens wel dat verschillen zodanig beperkt blijven dat elke gemeente "waar voor zijn geld" krijgt.

De formele grondslagen zijn echter niet altijd geheel duidelijk. Zo is in het Convenant de afspraak opgenomen dat een eventueel tekort op of overschot van het door de *desbetreffende* gemeente in het voorgaande jaar aan de gezamenlijke rekenkamercommissie beschikbaar gestelde budget voor rekening dan wel ten gunste komt van de *desbetreffende* gemeente.

Om te voorkomen dat op dit punt misverstanden ontstaan verzoekt de commissie om in het kader van de evaluatie het beginsel dat het gaat om één Rekenkamer met één budget eenduidig vast te leggen.

omgaan met overschotten en tekorten

Aan het uitvoeren van onderzoek is inherent dat tijdens het onderzoeksproces zich niet voorziene omstandigheden kunnen voordoen die nopen tot aanvullend onderzoek. Om te voorkomen dat dit leidt tot overschrijding van het budget wordt een voorzichtig financieel beheer gevoerd: er is enige buffer nodig om de daaraan verbonden kosten te kunnen opvangen. De huidige afspraken m.b.t. het omgaan met overschotten en tekorten leiden er toe (zie de hiervoor beschreven passage) dat deze gerestitueerd worden aan de deelnemende gemeenten., zodat daarna binnen de volgende begroting opnieuw een buffer moet worden ingebouwd. De Rekenkamer zou het daarom op prijs stellen dat er een afspraak wordt opgenomen die er toe strekt dat eventuele overschotten tot een nader te bepalen omvang beschikbaar blijven voor onderzoekskosten in volgende periodes.

btw-aspecten

De situatie waarbij er enerzijds één Rekenkamer is, maar deze anderzijds is samengesteld uit verschillende rekenkamercommissies maakt ook dat extra aandacht nodig is voor de uitwerking van BTW-aspecten. Voor zover nu te overzien leidt dit niet tot complicaties in die zin dat er daardoor extra lasten ontstaan. Wel is voor een goede uitwerking een eenduidige interpretatie van de uitgangspunten nodig. Uitgaande van het beginsel dat het gaat om één Rekenkamer wordt thans onderzocht of de voor gemeenten uitgevoerde onderzoeken dan moeten worden gezien als met BTW belaste leveringen. In dat geval dient aan de gemeenten een "factuur" verzonden te worden met BTW (die overigens vervolgens weer voor aftrek in aanmerking komt).

bevoegdheid tot het aangaan van overeenkomsten

Bij de vorming van de Rekenkamer is gebruik gemaakt van de modelverordening van de VNG. Alhoewel daarin uitdrukkelijk is bepaald dat *de Rekenkamercommissie bevoegd is om binnen een jaar bij begroting beschikbaar gesteld budget uitgaven te doen ten behoeve van de uitvoering van haar taken* is op landelijk niveau toch discussie ontstaan over de vraag of de (voorzitters van) rekenkamers daarmee ook bevoegd zijn tot het aangaan van overeenkomsten.

Op grond van de huidige inzichten lijkt dat toch niet het geval te zijn: de Rekenkamer is geen rechtspersoon, en binnen de rechtspersoon "Gemeente" is alleen het College bevoegd tot het aangaan van overeenkomsten.

Hiervoor kan een oplossing gevonden worden door via het nemen van een mandaatbesluit én een volmachtbesluit mandaat te verlenen aan de voorzitter van de Rekenkamer. De Rekenkamer verzoekt dit aspect bij de evaluatie te betrekken, en heeft voorkeur voor een oplossing waarbij (uitgaande van het beginsel één Rekenkamer, één budget) alleen binnen de gemeente Roosendaal een mandaat- en volmachtbesluit behoeft te worden genomen.

6. Conclusies en aanbevelingen

ontwikkelingen tot dusver

Na de "vliegende start" in januari 2006 is de aandacht van de Rekenkamer sterk gericht geweest op enerzijds het nader uitwerken van de interne organisatie en de inrichting van het onderzoeksproces, en anderzijds het uitvoeren van de onderzoeken zelf.

Inmiddels zijn 14 onderzoeken in uitvoering genomen; voor de nog lopende 11 onderzoeken worden de rapportages voorzien in de komende maanden. De totale "productie" over de periode 2006/2007 komt daarmee uit op 25 onderzoeken, hetgeen verhoudingsgewijs zeer hoog genoemd mag worden.

Voor wat betreft de organisatie is vanaf 1 januari 2007 besloten tot een werkwijze waarbij de Rekenkamer beschikt over een eigen secretariaat, en per onderzoek externe onderzoekscapaciteit wordt geselecteerd. In combinatie met de in 2006 vastgestelde nota's "Missie en werkwijze" en "Onderzoeksprotocol" is daarmee een adequate inrichting van het onderzoeksproces tot stand gekomen.

verbeteren communicatie

In algemene zin geldt dat er tussen en binnen de gemeenteraden nog belangrijke verschillen te constateren zijn in de verwachtingen die men heeft ten aanzien van de Rekenkamer. Voor een goed functioneren is nodig dat de verwachtingen worden uitgesproken, zodat bij de verdere ontwikkeling van de Rekenkamer daar zo goed mogelijk rekening mee gehouden kan worden.

Meer specifiek m.b.t. het onderzoeksprogramma geldt dat de Rekenkamer streeft er naar onderwerpen te kiezen die

- in algemene zin een bijdrage leveren aan de transparantie van het gemeentelijk handelen en het verbeteren van de kwaliteit van het lokale bestuur,
- en in het bijzonder ook de gemeenteraad ondersteunen bij haar kaderstellende en controlerende functies.

Alhoewel uitgangspunt is en blijft dat de Rekenkamer onafhankelijk de in onderzoek te nemen onderwerpen bepaalt, is het voor een goede invulling van het onderzoeksprogramma daarom wel nodig dat voorafgaand aan de onderwerpkeuze er een goed inzicht is in de informatiebehoefte bij de gemeenteraden.

Geadviseerd wordt om in overleg met de gemeenteraden c.q. raadsgriffies tot afspraken te komen over de wijze waarop de communicatie kan worden geïntensiveerd.

doorontwikkeling interne organisatie en onderzoeksproces

Alhoewel het onderzoeksproces inmiddels goed gestructureerd is, neemt dit niet weg dat verdere aandacht nodig blijft voor het doorontwikkelen van het onderzoeksproces. Zoals aangegeven is er nog slechts een beperkt aantal onderzoekers die ervaring en kennis hebben m.b.t. én het onderwerp én het uitvoeren rekenkameronderzoek. Hier komt bij dat in de nabije toekomst het accent meer zal komen te liggen op onderzoeken op het gebied van effectiviteit, hetgeen gezien de specifieke aard hogere eisen stelt aan het onderzoeksproces.

Om de kwaliteit van de onderzoeken te borgen is nodig dat er een goede voorbereiding en regie is m.b.t. de inzet van externe onderzoekscapaciteit. Onderdeel daarvan is het ontwikkelen van vormen van kwaliteitszorg waarbij gedurende het onderzoekstraject per fase systematisch wordt geëvalueerd of het onderzoek op het vereiste peil wordt uitgevoerd.

Geadviseerd wordt om bij de verdere doorontwikkeling een vorm van kwaliteitszorg te ontwikkelen waarbij per fase systematisch wordt geëvalueerd of het onderzoek op het vereiste peil wordt uitgevoerd, c.q. bijstelling van het onderzoekstraject nodig is.

beschikbare capaciteit

Het tijdsbeslag voor de leden van de Rekenkamers is aanmerkelijk hoger dan vooraf werd voorzien. Waar in het profiel bij de werving van de leden van de Rekenkamer werd uitgegaan van een capaciteitsbeslag van 1 dag per maand is in werkelijkheid het tijdsbeslag voor de leden van de Rekenkamer beduidend groter.

Geadviseerd wordt om, teneinde ook in de toekomst een kwalitatief en kwantitatief goede bezetting mogelijk te maken, tot enige aanpassing van het vergoedingenniveau te komen.

Daarnaast is, om de hiervoor genoemde intensivering van de communicatie mogelijk te maken, het gewenst dat een verschuiving ontstaat in de inzet van de capaciteit van de leden van de Rekenkamer. In combinatie met de hiervoor beschreven ontwikkelingen m.b.t. de inrichting van het onderzoeksproces betekent dat voorzien dient te worden in voldoende ondersteuning vanuit het secretariaat.

Waar ook in de huidige situatie de beschikbare capaciteit van het secretariaat niet toereikend is, is het voor een goed functioneren nodig dat de capaciteit van het secretariaat "op sterkte" wordt gebracht.

Geadviseerd wordt de capaciteit van het secretariaat uit te breiden naar een fulltime functie, aangevuld met enkele uren ondersteuning voor eenvoudige uitvoerende taken.

financiën

Het nu tot stand gekomen model is op onderdelen enigszins ambivalent, in die zin dat in sommige documenten de nadruk wordt gelegd op het functioneren als één Rekenkamer, terwijl in andere documenten meer sprake is van een Rekenkamer die in formele zin bestaat uit 8 afzonderlijke Rekenkamercommissies.

Geadviseerd wordt om in het kader van de evaluatie eenduidig vast te leggen dat uitgegaan wordt van één Rekenkamer met één budget.

Geadviseerd wordt om op basis van dit uitgangspunt ook tot afspraken te komen over de toekenning van bevoegdheden tot het aangaan van overeenkomsten, c.q. over de wijze waarop eventuele BTW-aspecten in de bedrijfsvoering worden betrokken.

De nu toegekende budgetten per onderzoek zijn in hoofdzaak als toereikend aan te merken, maar toch niet voldoende om enkele bestaande knelpunten te kunnen

ondervangen. Daarnaast moet er rekening mee gehouden worden dat in de toekomst minder algemene, en meer specifiek op één gemeente toegesneden (en daarmee in uitvoering duurdere) onderzoeken zullen worden uitgevoerd.

Een bijzonder aandachtspunt is daarbij ook dat het nu vastgestelde bedrag voor een quick scan niet toereikend is om onderzoek van voldoende kwaliteit mogelijk te maken.

Geadviseerd wordt om te komen tot een aanpassing waarbij:

- *per inwoner een bijdrage ad € 1 per inwoner wordt berekend (basis 1-1-2006, elk jaar aan te passen i.v.m. prijsontwikkeling);*
- *met een minimum ad € 30.000 per gewoon onderzoek en € 10.000 per "quick scan".*

Het is inherent aan het uitvoeren van onderzoek dat zich tijdens het onderzoeksproces zich niet voorziene omstandigheden kunnen voordoen. Het is daarom gewenst dat er enige financiële buffer beschikbaar is om op zulke ontwikkelingen te kunnen reageren.

Geadviseerd wordt om een afspraak op te nemen die er toe strekt dat eventuele overschotten tot een nader te bepalen omvang beschikbaar blijven voor onderzoekskosten in volgende periodes.

Bijlage bij Interne Evaluatie: Uitgevoerde / in uitvoering zijnde onderzoeken
Rekenkamer West-Brabant

Onderzoeksprogramma 2006

Gemeente Bergen op Zoom

- Verbonden partijen
- Digitaal Loket

Gemeente Halderberge

- Programmabegroting 2006
- Productie Seniorenwoningen

Gemeente Geertruidenberg

- Grondbeleid

Gemeente Oosterhout

- Programmabegroting 2006
- Verbonden partijen

Gemeente Roosendaal

- Nakoming toezeggingen
- Verbonden partijen

Gemeente Rucphen

- Collegeprogramma 2006-2010

Gemeente Zundert

- Programmabegroting 2006

Onderzoeksprogramma 2007

Gemeente Bergen op Zoom

- Bouwvergunningen
- Integriteitbeleid
- Bedrijventerreinen

Gemeente Halderberge

- Verbonden Partijen
- Bedrijventerreinen

Gemeente Geertruidenberg

- Programmabegroting

Gemeente Moerdijk

- Verbonden Partijen
- Subsidieverlening

Gemeente Oosterhout

- Leefbaarheid en Veiligheid
- Bedrijventerreinen

Gemeente Roosendaal

- Wijkhuizen en Sociale Zorg
- Bedrijventerreinen

Gemeente Rucphen

- Veiligheid en Leefbaarheid

Gemeente Zundert

- Inkoop- en aanbestedingsbeleid